

MOTTATT

2. SEPT 2013

FYLKESMANNEN
I ROGALAND

Deres ref.:

Vår dato: 28.08.2013

Vår ref.: 2013/2155

Arkivnr.: 740

Kulturdepartementet
Postboks 8030 Dep.
0030 Oslo

Postadresse:
Postboks 59 Sentrum,
4001 Stavanger

Besøksadresse:
Lagårdsveien 44, Stavanger

T: 51 56 87 00
F: 51 52 03 00
E: fmropost@fylkesmannen.no

www.fylkesmannen.no/rogaland

Uttalelse til høring - NOU 2013:1 - Det livssynsåpne samfunn

Fra Kulturdepartementet har Fylkesmannen fått oversendt til uttalelse forslag til Det livssynsåpne samfunn. Utredningen er avgitt til Kulturdepartementet av Tros- og livssynspolitisk utvalg. Utvalget ble oppnevnt ved kongelig resolusjon den 25.06.10. Utvalget har foretatt en gjennomgang av statens tros- og livssynspolitikk og er i mandatet bedt om å fremme forslag som kan bidra til å skape en mer helhetlig politikk på feltet. Utvalget har vurdert og foreslår tiltak på en rekke områder.

Fylkesmannen i Rogaland uttaler seg kun til kapittel 17 om *offentligrettslige funksjoner, tros- og livssynssamfunnenes vigselfmyndighet* og kapittel 23, *vilkår for støtte, særlig ordning*.

Kapittel 17 om offentligrettslige funksjoner, tros- og livssynssamfunnenes vigselfmyndighet

Prest eller forstander i et registrert trossamfunn har vigselfrett i kraft av sin funksjon eller stilling. Hver enkelt prest eller forstander må imidlertid godkjennes av Fylkesmannen. I tillegg må trossamfunnet ha vigselfritualer som er godkjent av Barne, ungdoms- og familiedirektoratet.

Utvalget har fremmet forslag om at det bør vurderes en overgang til sivil ekteskapsinngåelse som generell ordning på bakgrunn av lik behandling for alle som ønsker å inngå ekteskap, sett på bakgrunn av kjønn, erfaring med samlivsform, eller seksuell orientering. En løsning som vil kunne ivareta disse hensynene er å fullføre skillet mellom ekteskapsinngåelse som en offentligrettslig funksjon og de religiøse og livssynsbaserte livsfaseritualene. Dermed kan tros- og livssynssamfunnenes og vigselfernes frihet til å opprettholde sitt syn på ekteskapet ivaretas, samtidig som adgangen til ekteskap ifølge ekteskapsloven bli likt ivaretatt for alle.

En annen mulighet som utvalget nevner er å stille strengere krav knyttet til delegering av vigselfmyndighet til tros- og livssynssamfunnene, for eksempel at de nektingsgrunnene som i dag ligger til grunn i ekteskapsloven, blir opphevet. Dermed vil det bare være de tros- og livssynssamfunnene som vil akseptere å vie alle som kan få ekteskapstillatelse etter ekteskapsloven, som kan få vigselfmyndighet.

Dette kan etter Fylkesmannens skjønn betraktes som et for strengt inngrep overfor tros- og livssynssamfunnenes religions- og livssynsfrihet. I dagens situasjon ville det vært svært få trossamfunn som da ville kunne få vigselfrett.

Utvalget nevner også muligheten for å opprettholde dagens ordning, men med en delegert vigselmyndighet og nektingsgrunner regulert i § 13 og arbeide gjennom dialog for eventuelt mer likestilte vilkår over tid. Dette vil være et standpunkt som verner om vigslerne og trossamfunnenes religionsfrihet, der en velger en mer gradvis og dialogpreget tilnærming til eventuelle framtidige endringer.

Fylkesmannen i Rogaland mener at hensynet til den enkeltes valgfrihet kan tilsi en videreføring av dagens ordning. Det kan være en fordel for det enkelte par å kunne velge den særlige livssynsmessige innrammingen i tros- eller livssynssamfunn, uten at det er nødvendig med en sivil ekteskapsinngåelse i tillegg. En slik dobbelthandling vil kunne oppleves som tungvint.

Kapittel 23, vilkår for støtte, særlig ordning

Utvalget har vurdert dagens ordning for tilskudd, registrering av trossamfunn og offentligrettslige funksjoner i tros- og livssynssamfunn. Utvalget har også drøftet i hvilken utstrekning det kan eller bør stilles vilkår for økonomisk støtte til tros- og livssynssamfunn.

Dagens ordning er blant annet basert på tillit. Hvert år mottar Fylkesmennene søknad om kommunal og statlig tilskudd fra registrerte og uregistrerte tros- og livssynssamfunn basert på medlemsantallet. Tros- og livssynssamfunnene skal i forbindelse med søknaden sende inn regnskap og en *kortfattet* årsrapport. Fylkesmennene skal føre tilsyn med prest/forstander for registrerte trossamfunn, det kreves ikke at det føres tilsyn med uregistrerte trossamfunn.

Dagens ordning, selv om det er mange felles regler, består i prinsippet av tre ordninger: en for registrerte trossamfunn, en for uregistrerte trossamfunn og en for livssynssamfunn. Et hovedskille mellom registrerte og uregistrerte trossamfunn har vært at det har blitt stilt strengere krav til registrerte trossamfunn enn til uregistrerte trossamfunn og at til gjengjeld har registrerte trossamfunn hatt flere rettigheter. Det er i dag i praksis små forskjeller i plikter, bortsett fra de pliktene som følger av forskjellen når det gjelder delegert offentligrettslig vigselmyndighet. Det er et annet antallskrav for å kvalifisere for støtte for livssynssamfunn enn for å kvalifisere som et trossamfunn.

Fylkesmannen støtter utvalgets forslag om en ny felles ordning i form av ny lov for tros- og livssynssamfunn med samme rettigheter og plikter, slik at skillet mellom registrerte og uregistrerte trossamfunn ikke videreføres i ny ordning.

Fylkesmannen mener at dagens ordning med utbetaling av tilskudd til tros- og livssynssamfunn skal opprettholdes, men vil foreslå en del endringer.

Det settes i dag få og svake krav til tros- og livssynssamfunn som betingelse for å motta støtte. Spørsmålet er om det fortsatt bør være slik. Fylkesmannen mener at det bør stilles større krav til årsrapporten. I dag kreves det kun at tros- og livssynssamfunnene sender inn en **kortfattet** årsrapport. Fylkesmannen mener at det bør kreves mer opplysninger om hvilke aktiviteter som er gjennomført i året som er gått. I Justis- og politidepartementets rundskriv G-200/88 av 12. desember 1988 heter det at: *Etter trossamfunnsloven kreves vanligvis at et religiøst trossamfunn må være fast organisert som en menighet som driver jevnlig møtevirksomhet og at menigheten har en fast prest/forstander som er bosatt her i landet.*

Fylkesmannen mener at årsrapporten må være utfyllende og inneholde mer informasjon om de aktiviteter og religiøse møter som er utført i året som er gått. I dag stilles det alt for få krav til innholdet i årsrapporten, som for mange trossamfunn er veldig kortfattet. Fylkesmannen mener at det kan avdekkes flere feil og mangler med et tros- og livssynssamfunn dersom en stiller strengere

krav til årsrapporten. Vi viser her til punkt **23.4.2** (sd 342 – 350) som omhandler ytterligere verdikrav til tros- og livsynssamfunn.

Fylkesmannen støtter utvalgets 3 forslag for avgrensning av tros- og livsynssamfunn som nevnt i **23.3.4 Lovforslag.**

Kort oppsummert:

For å få statstilskudd, må samfunnet oppfylle følgende vilkår:

1. Være basert på en felles oppfatning der mennesket ser seg selv i relasjon til en gud.
2. Være basert på felles forpliktende oppfatninger om menneskets plass i tilværelsen og holdning til sentrale etiske spørsmål.
3. Ikke være dannet eller drives ut fra økonomisk egeninteresse, eller ha som hovedformål humanitært virke, personlig selvutvikling, kulturell virksomhet eller politisk aktivitet.

Tora Aasland
Fylkesmann

Lone Merethe Solheim
Avdelingsdirektør

*Saksbehandler: Marie Bloch-Johnsen
Saksbehandlers telefon: 51 56 88 68
E-post: marie.bloch.johnsen@fmro.no*